

СИСТЕМИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ ТА ТЕХНІЦІ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

КОЛЕКТИВНА МОНОГРАФІЯ

У двох томах
Том 1

Павлоград
«АРТ СИНТЕЗ-Т»
2014

УДК 005.53:[330+62]
ББК 65.050
С40

Рецензенти:

Ковальов Валерій Миколайович – д-р. екон. наук, професор, академік АЕН України, УНІППІ Української інженерно-педагогічної академії,

Ковальчук Костянтин Федорович – д-р. екон. наук, професор, Національна металургійна академія України,

Мороз Борис Іванович – д-р. техн. наук, професор, Академія митної служби України

Соколова Надія Андріївна – д-р. техн. наук, професор, Херсонський національний технічний університет

Головний редактор

Савчук Л.М., к.е.н., професор, декан факультету комп'ютерних систем, енергетики та автоматизації Національної металургійної академії України

Рекомендовано вченою радою Національної металургійної академії України (протокол № 8 від 24. 11.2014р..)

Системи прийняття рішень в економіці, техніці та організаційних сферах: від теорії до практики: колективна монографія. У 2т.Т.1./за заг. ред. Савчук Л.М.. Павлоград: АРТ Синтез-Т, 2014.— 436с.

ISBN 978-617-7232-00-0 (повне вид.)

ISBN 978-966-97393- 8-4 (том 1)

Колективна монографія виконана в межах комплексної теми дослідження «Методологія управління підприємствами різних організаційно-правових форм та форм власності» (державний реєстраційний номер 0107U001146) і розрахована на широке коло вітчизняних фахівців, науковців, політиків, державних службовців. Представлено результати досліджень науковців з питань теорії, методики та практики систем прийняття рішень в економіці, техніці та організаційних сферах.

УДК 005.53:[330+62]
ББК 65.050

ISBN 978-617-7232-00-0 (повне вид.)
ISBN 978-966-97393- 8-4 (том 1)

© Національна металургійна академія України, 2014
© Л.М.Савчук, 2014

ПЕРЕДМОВА ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Двотомна колективна монографія, яку Ви тримаєте в руках, не зовсім стандартна за назвою та своїм змістовним наповненням, оскільки містить здобутки фахівців на перший погляд непом'янутих галузей знань: економіки та техніки. Але це тільки на перший погляд. Об'єднуючим початком виступають системи прийняття рішень - важливе джерело, яке в умовах індустріального, а особливо постіндустріального суспільства, набуває все більш важливого науково-технічного та народногосподарського значення.

І перший, і другий том монографії містять в собі по п'ять рівноцінних розділів, кожен з яких присвячено висвітленню питань з конкретної наукової проблеми.

Структурно кожен том складається з передмови головного редактора, п'яти розділів та змісту, в якому наведено і відомості про авторів.

В першому розділі висвітлюються здобутки науковців України і Польщі щодо сучасних наукових тенденцій та практичних пріоритетів розвитку систем прийняття рішень в економіці та організаційних сферах в умовах європейської інтеграції.

Матеріали другого розділу розкривають методичні аспекти прийняття рішень щодо розвитку підприємств виробничої та будівельної сфери, ринку озброєнь, агропромислового комплексу та лісового господарства.

В третьому розділі представлено доробки фахівців з теорії та практики підтримки прийняття рішень розвитку малого та середнього підприємництва.

Четвертий розділ присвячено фінансово-економічним аспектам забезпечення прийняття рішень у виробничій та організаційній сфері.

Моделювання систем управління трудовими ресурсами та оплатою праці здійснено в п'ятому, заключному розділі першого тому.

Відкриває другий том шостий розділ, матеріали якого присвячено теорії і практиці розробки систем прийняття рішень в техніці.

Сьомий розділ висвітлює доробки авторів щодо моделювання системи прийняття рішень в економіці та виробництві, зокрема, проблемам моделювання циклічності економічних процесів та регіональних соціогеосистем, мотиваційних важелів інноваційного розвитку тощо.

В восьмому розділі представлено результати досліджень інноваційних технологій прийняття рішень у виробничій та організаційній сферах.

Дев'ятий розділ висвітлює теоретичні та практичні аспекти діагностики діяльності підприємств.

Заключний, десятий розділ розкриває механізм управління систем прийняття рішень в умовах ризику та невизначеності зовнішнього середовища.

Повною мірою усвідомлюючи, що далеко не всі аспекти досліджуваної теми отримали в монографії всебічне відображення, а деякі положення й висновки можуть бути предметом наукової дискусії, маємо сподівання, що теоретичні узагальнення, висновки та рекомендації, наведені в даній монографії, будуть використовуватись практиками, науковцями, представниками влади.

Висловлюємо глибоку вдячність рецензентам колективної монографії:

Ковальову Валерію Миколайовичу – доктору економічних наук, професору, академіку АЕН України УНППІ Української інженерно-педагогічної академії,

Ковальчуку Костянтину Федоровичу – доктору економічних наук, професору Національної металургійної академії України,

Морозу Борису Івановичу – доктору технічних наук, професору Академії митної служби України,

Соколовій Надії Андріївні – доктору технічних наук, професору Херсонського національного технічного університету

недетермінованих умов / Л.І. Мороз, І.Б. Хома // Збірник тез доповідей II Міжнародної інтернет-конференції «Формування та розвиток економіки в сучасних умовах господарювання» (м. Луцьк, Волинський інститут економіки та менеджменту, 27-28 квітня 2011 року). – Луцьк: ВІЕМ, 2011. – С. 341-344.

14. Мороз Л.І. Вибір процесів та методів прийняття оптимальних економічних рішень / Л.І. Мороз // Зб. наук. праць: Вісник ДУ «Львівська політехніка»: Проблеми економіки та управління. – Львів: Вид-во ДУ ЛП, 2000. - № 363, С. 148-152.

15. Математические методы в планировании отраслей и предприятий: Учеб.пособ. для экон. вузов и фак./ под ред. Попова И.Г. – [2-е изд., перераб. и доп.] – М.: Экономика, 1981. - 336 с.

16. Мороз Л.І. Побудова моделі прийняття оптимальних економічних рішень в машинобудуванні / Л.І. Мороз, І.Б. Хома // Матеріали 9-ї Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної школи-конференції «Сучасні проблеми науки та освіти». (Алушта, АРК, 30 квітня – 10 травня 2009 р.). – Харків: Вид-во ХНУ. – 2009. – С. 116-117.

17. Вітлінський В.В., Наконечний С.І. Ризик у менеджменті / В.В. Вітлінський, С.І. Наконечний. - К.: ТОВ «Борисфен-М», 1996. - 325 с.

18. Мороз Л.І. Імовірнісне моделювання вибору оптимальних економічних рішень / Л.І. Мороз // Вісник ДУ «Львівська політехніка»: Проблеми економіки та управління. Львів. Вид-во ДУ ЛП, N 331, 1998. - С. 101-106.

19. Мороз Л.І. Моделювання та вибір оптимальних економічних рішень управління підприємством / Л.І. Мороз // Матеріали X-ої Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної школи-конференції «Сучасні проблеми гуманізації та гармонізації управління» (4-10 листопада 2010 р., Харківський національний університет ім. В.Н.Каразіна, м. Харків). – Харків: Вид-во УАЖНО, 2010. – С. 119-121.

3.8. Прийняття рішення щодо формування раціональної структури товарного асортименту підприємства

Для забезпечення конкурентоспроможності сучасного підприємства одним з найважливіших механізмів є його товарна політика, основною метою якої є формування такого номенклатурного і асортиментного складу товарного випуску, який здатний забезпечити підприємству стійку ринкову позицію, економічну стабільність і стратегічний розвиток.

Питання формування системи ефективного управління товарним портфелем та розробки маркетингової товарної політики розглядаються в роботах багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців: Г. Асселя, І. Ансоффа, О. Беленова, А. Вайсмана, С.

Гаркавенко, Е. Голубкова, А. Градова, Е. Діхтля, І. Заблудської, П. Завьялова, Е. В. Кардаша, Короткова, Ф. Котлера, Н. Кубишиної, Л. Лаврентьєвої, В. Маркової, Н. Моїсеєвої, Г. Немченко, К. Одінцової, І. Омельченко, О. Орлова, А. Романова, С. Хамініч та інших.

Разом з тим вивчення літературних джерел, а також практичного досвіду функціонування вітчизняних промислових підприємств показує, що проблеми формування раціональної структури товарного асортименту промислового підприємства досліджені недостатньо повно, особливо стосовно нових умов господарювання, що вимагають розробки сучасних принципів, методів та інструментів управління асортиментною політикою.

В глобальному плані – асортимент є одним з вихідних і найважливіших пунктів здійснення ефективної діяльності підприємства і вмiла та розумна його розробка є однією із заporук успіху. Асортимент продукції характеризується такими параметрами як ширина, насиченість, глибина, гармонійність [1].

Широкий асортимент дозволяє диверсифікувати продукцію, орієнтуватися на різні вимоги споживачів і стимулювати здійснення покупок в одному місці. Глибокий асортимент може задовольняти потреби різних купівельних сегментів по одному товару, максимізувати використання місця в торговельних точках, перешкоджати появі конкурентів, пропонувати діапазон цін і стимулювати підтримку дилерів [2].

Формування асортименту, як свідчить практика, може здійснюватися різними методами, в залежності від масштабів збуту, специфіки виробленої продукції, цілей і завдань, що стоять перед виробником. Головне завдання підприємства – прийняття принципових рішень щодо асортименту, включаючи:

- вилучення нерентабельних видів продукції, її окремих моделей, розмірів;
- визначення необхідності досліджень і розробок для створення нових і модифікації існуючих виробів;
- затвердження планів і програм розробки нових або вдосконалення існуючих продуктів; виділення фінансових коштів на затверджені програми та плани.

Отже, основними цілями в управлінні структурою асортиментного портфеля є досягнення максимальної або мінімально необхідної прибутковості, забезпечення максимального зростання частки ринку і обсягів продажів, зниження ризику асортиментного портфеля.

Всі підприємства, намагаються завчасно потурбуватись про визначення різноманітності товарного виробництва та його асортименту. Товарну політику всіх фірм визначає сформований асортимент товарів. Розширення товарного асортименту відбувається внаслідок вдосконалення існуючих товарів, за рахунок покращення їх якості та експлуатаційних характеристик, і впровадження на ринок нових товарів [3].

Проведення процедури формування раціональної структури асортименту було виконано на прикладі одного промислового підприємства м. Харкова. Відповідно до поставленого завдання рішення задачі вимагає вибору відповідних моделей і відповідних методів аналізу.

Як правило, критерієм раціональної структури товарного асортименту є наявність досить сильного зв'язку між об'ємом випуску продукції та рентабельністю продукції, і виражається у вигляді коефіцієнта ступеня раціональної структури асортименту. В основу коефіцієнта покладено застосування всім відомого рангового коефіцієнта кореляції Спірмена [4], який було адаптовано до умов досліджуваної проблеми. Даний коефіцієнт розраховується не на основі абсолютних значень ознаки, а у вигляді рангових значень, що є найбільш прийнятним коли абсолютні величини (значення ознаки) мають різні одиниці вимірювання.

Математична модель формування раціональної структури товарного асортименту підприємства має вигляд:

$$K = f(R_j(k); R_j(l)) = 1 - \frac{6 \sum_{j=1}^m (R_j(k) - R_j(l))^2}{m(m^2 - 1)} \Rightarrow 1, \quad (1)$$

де $\overline{R_j(k)}$ – ранг рентабельності j -ої асортиментної позиції, $j = \overline{1, m}$; $\overline{j(k)}$ – номер j -ої асортиментної позиції, яка має k -ий ранг, $k = \overline{1, m}$; $\overline{R_j(l)}$ – ранг випуску продукції за j -ою асортиментною позицією, $j = \overline{1, m}$; $\overline{j(l)}$ – номер j -ої асортиментної позиції, яка має l -ий ранг, $l = \overline{1, m}$; m – кількість асортиментних позицій на підприємстві. $0 \leq K \leq 1$, $(R_j(k); R_j(l), m) > 0$

Ранг рентабельності j -ої асортиментної позиції визначається за формулою:

$$R_j(k) = k \Leftrightarrow j(k) = \arg \max_{1 \leq j \leq m} \frac{P_j}{C_j}, \quad (2)$$

$$j \neq j(1), \dots, j(k-1)$$

де P_j – прибуток за j -ою асортиментною позицією,

$j = \overline{1, m}$; C_j – собівартість за j -ою асортиментною позицією,

$j = \overline{1, m}$. $P_j, \geq 0, (C_j, k) > 0$.

Ранг випуску продукції за j -ою асортиментною позицією визначається за формулою:

$$R_j(l) = l \Leftrightarrow j(l) = \arg \max_{1 \leq j \leq m} \frac{N_j}{\sum N_j}, \quad (3)$$

$$j \neq j(1), \dots, j(l-1)$$

де N_j – об'єм випуску продукції за j -ою асортиментною позицією,

$j = \overline{1, m}$. $(N_j, l) > 0$

Ступінь раціональності структури товарного асортименту можна оцінити за допомогою розробленої шкали (табл. 1).

Таблиця 1

Шкала оцінки ступеня раціональності структури товарного асортименту підприємства

Значення коефіцієнта K	Ступінь раціональності структури товарного асортименту
$K=0$	Зовсім нераціональна структура
$0,09 \leq K \leq 0,19$	Раціональність структури дуже низька
$0,2 \leq K \leq 0,49$	Раціональність структури низька
$0,5 \leq K \leq 0,69$	Середня раціональність структури
$0,70 \leq K \leq 0,99$	Структура є раціональною

Для рішення поставленого завдання для підприємства у якості вихідної інформації використовується інформація стосовно об'єму випуску, собівартості, прибутку та ціни кожної асортиментної позиції.

Управління асортиментом продукції на досліджуваному промисловому підприємстві м. Харкова потребує проведення аналізу асортименту продукції, що виробляється, з метою виявлення як найбільш прибуткових груп товарів, так й тих, які користуються на ринку незначним попитом, і тому мають низький рівень рентабельності.

Реалізація запропонованого науково-методичного підходу щодо вирішення означеної проблеми вимагає упорядкування певної сукупності заходів, спрямованих на досягнення поставленої мети. Це потребує розробки відповідного алгоритму рішення задачі

«Прийняття рішень щодо формування раціональної структури товарного асортименту підприємства».

Алгоритм рішення задачі щодо формування раціональної структури товарного асортименту підприємства представлений у вигляді авторської схеми алгоритму розв'язання задачі на рис. 1.

У блоці 1 потрібно провести постановку завдання «Прийняття рішень щодо формування товарного асортименту підприємства».

У блоці 2 необхідно провести збір такої інформації як перелік асортиментних позицій підприємства, ціна, об'єм випуску та собівартість за кожною асортиментною позицією. Після цього дані вводяться до блоку 3.

У блоці 4 вся інформація перевіряється на достовірність. Якщо дані невірні, то потрібно знову повернутись до блоку 2 і заново зібрати інформацію.

Якщо ж дані достовірні, то треба перейти до блоку 5.

Далі рухаємось до блоку 6, який поділяється на три напрями: блок 7 «Формування раціональної структури асортименту», блок 8 «Оцінка прибутковості продукції» та блок 9 «Оптимізація асортименту випуску продукції». Особа, яка приймає рішення, повинна визначитись, який варіант із трьох запропонованих вона обере.

Після того, як один метод вибраний у блоці 10 безпосередньо вирішується поставлена задача за допомогою саме обраного варіанту.

Далі переходимо до блоку 11 «Формування таблиці вихідних даних» в якому формується таблиця вихідних даних.

Після цього у блоці 12 «Рішення продовжити?» вирішується питання чи продовжувати рішення задачі далі.

Якщо так, то треба знову повернутись до блоку 6 і вибрати інший метод рішення задачі та знову пройти цей шлях, якщо ж ні, то можна переходити до блоку 13 «Аналіз результатів рішення», де аналізуються отримані рішення.

У блоці 14 «Результати задовільні?» вирішується питання щодо отриманих результатів, чи задовольняють вони особу, яка приймає рішення чи ні.

Якщо ні, то треба перейти до блоку 15 «Прийняття відповідних рішень», де приймається певне рішення щодо того як діяти далі. Якщо так, то прийняті рішення затверджуються і подаються до виконання.

Таким чином, реалізація на практиці розробленого алгоритму розв'язання задачі сприятиме як наочному уявленню процесу, так і упорядкованості заходів, які необхідно провести з метою досягнення поставленої задачі.

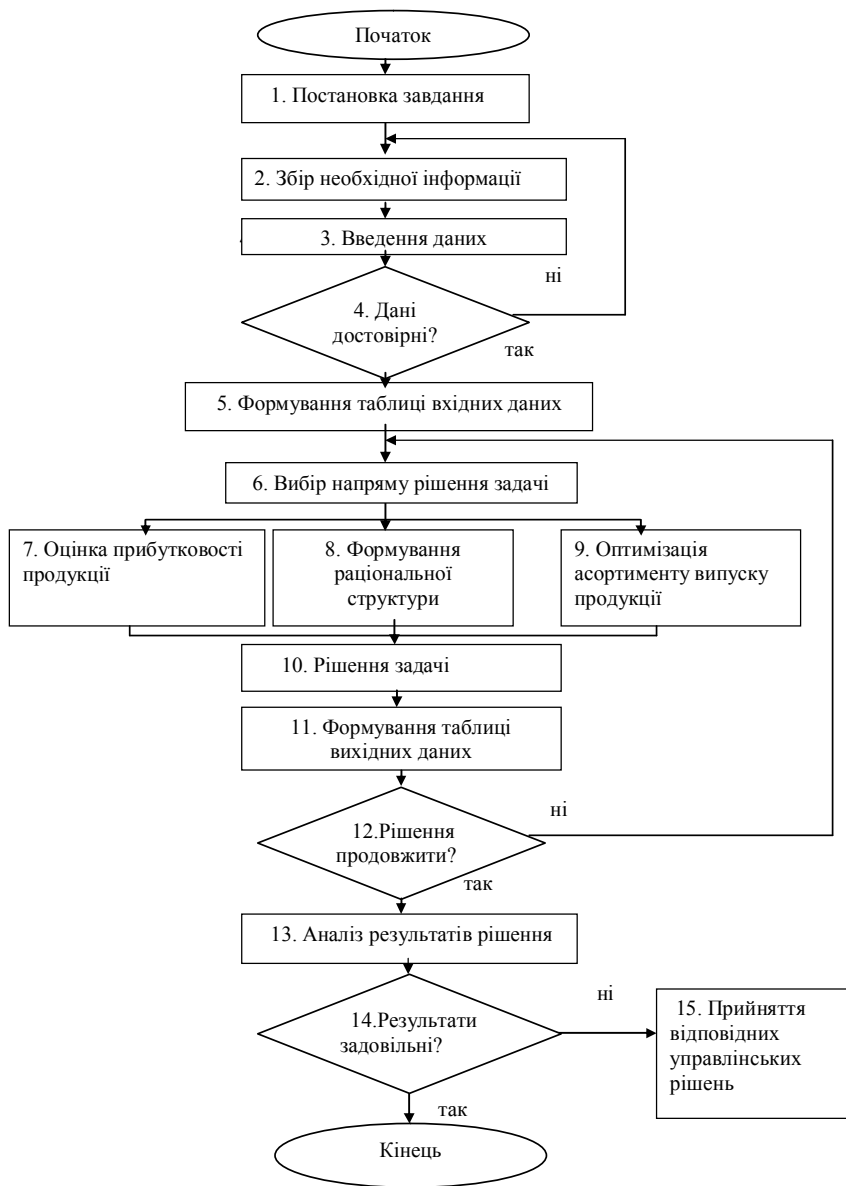

Рис. 1. Схема алгоритму рішення задачі формування товарного асортименту підприємства

Однією з важливих умов підвищення прибутковості є економічно-раціональна структура асортименту продукції, яка випускається. Структура асортименту визначається питомою вагою кожного виробу в загальному об'ємі виробництва (продажу) та його рентабельністю.

При ранговій кореляції зрівнюють не самі значення ознак, а тільки порядок (ранги), тому розрахунок коефіцієнта ступеня раціональності структури асортименту можливий тільки тоді, коли результати вимірювань отримані на основі шкали не нижче порядкової. Даний коефіцієнт не рекомендується застосовувати, якщо зв'язаних пар менш ніж 5 та більше 20. Тому в досліджуваній роботі кількість асортиментних позицій дорівнює максимальному критичному значенню.

В процесі проведення рангового аналізу за рекомендаціями [5] для кожного виду товару виявляють його питому вагу в загальному об'ємі, рентабельність, ранг випуску за питомою вагою, ранг по рентабельності, різницю рангів між питомою вагою випуску та рентабельністю.

Невелика різниця між рангами свідчить про економічно-раціональну структуру асортименту. Якщо ранг випуску набагато більше за ранг рентабельності, тобто ця продукція має низьку рентабельність та випускається у великому об'ємі, то за умови стійкого попиту треба знизити собівартість, або замінити цю продукцію новою, більш високої якості та більш рентабельною, або якщо попит низький, то потрібно зменшити об'єм випуску продукції.

Якщо ранг випуску набагато нижче за ранг рентабельності, тобто продукція має високу рентабельність, випускається в невеликих кількостях, то при умові стійкого попиту можна збільшити об'єм і можливо знизити ціну з метою підвищення попиту. Для проведення рангового аналізу асортименту продукції підприємства за вхідними даними, які було зібрано на початку дослідження, необхідно розрахувати рентабельність продукції як відношення прибутку за окремою асортиментною позицією до її собівартості.

Після розрахунку рентабельності продукції проводиться ранговий аналіз. Ранг випуску продукції та ранг рентабельності продукції розраховуються за формулами (2) та (3) відповідно.

Кількісно ступінь раціональної структури асортименту треба оцінити за допомогою коефіцієнта кореляції рангу випуску і рангу рентабельності за формулою (1).

Коефіцієнт кореляції рангів змінюється від -1,0 до +1,0. При раціональній структурі асортименту має місце сильний позитивний

зв'язок між об'ємом випуску виробів асортименту і рентабельністю. На основі попередньо розрахованих рангів випуску продукції та рангом рентабельності продукції досліджуваного підприємства виконуємо розрахунки відповідно до формул (1-3):

$$K_1 = 1 - \frac{6[(3-4)^2 + (1-5)^2 + \dots + (7-7)^2]}{20(20^2 - 1)} \approx 0,63$$

Відповідно до рекомендацій, що наведені у табл. 1 можна зробити висновок, що структура продукції вважається не зовсім раціональною, $K=0,63$. Тому що щільність даного показника до одиниці не є близькою, отже, зв'язок між випуском та рентабельністю продукції є середнім.

Отже, керівництво підприємства приймає рішення щодо підвищення даного показника, тобто необхідно раціоналізувати структуру асортименту підприємства. Для цього необхідно виявити ті асортиментні позиції, за якими різниця рангів між випуском продукції та рентабельністю є найбільшою. Для таких позицій необхідно вирівняти ранги, тобто зменшити об'єм випуску за даними асортиментними позиціями. А для тих асортиментних позицій, що мають найменшу різницю рангів необхідно збільшити об'єм випуску продукції. Таким чином, структура товарного асортименту підприємства зміниться. Щоб переконатися в тому, що структура оновленого асортименту є раціональною, розрахуємо коефіцієнт ступеня раціональної структури оновленого асортименту:

$$K_2 = 1 - \frac{6[(3-4)^2 + (1-5)^2 + \dots + (7-7)^2]}{20(20^2 - 2)} \approx 0,93$$

Аналіз отриманих результатів дозволяє зробити висновок, що оновлена структура асортименту є набагато кращою ніж до оновлення, а отже є економічно-раціональною. Об'єм випуску з урахуванням оновленої структури асортименту перераховують з відносних величин до натуральних одиниць. Таким чином, оновлена структура товарного асортименту підприємства підтверджує раціональність останнього, що дозволить досліджуваному підприємству отримувати додатковий прибуток за рахунок раціоналізації товарного асортименту.

У подальшій діяльності підприємство повинно особливу увагу приділяти плануванню асортиментного портфелю з урахування уподобань споживачів. Планування асортиментного портфелю є складним процесом і полягає у виборі оптимального рішення з

урахуванням всіх можливих критеріїв оптимізації і обмежень, що мають місце в існуючих і можливих умовах при реалізації різних альтернатив розвитку. Проте дещо ширше пошук найкращих характеристик асортиментного портфеля називають не оптимізацією, а пошуком збалансованої структури.

Список джерел

1. Кубишина Н. С. Методика розробки стратегічного набору товарів на промисловому ринку / Н. С. Кубишина // Економічний вісник НГТУ «КПШ». – 2010. – № 7. – С. 171-178.

2. Одинцова Е. В. Методы формирования оптимального ассортимента производственной программы машиностроительного предприятия: дис. на соискание ученой степени канд. экон. наук : спец. 08.00.05 / Е. В. Одинцова. – Иваново, 2009. – 186 с.

3. Хамініч С. Ю. Маркетингова товарна політика : навчальний посібник / С. Ю. Хамініч – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2008. – 200 с.

4. Смольянина А. Методы анализа ассортиментного портфеля организации / А. Смольянина // ITeam портал. Технологии корпоративного управления. – Режим доступа : http://www.iteam.ru/publications/marketing /section_28/article_2963/. – Загл. с экрана.

5. Беленов О. Н. Типология методов управления ассортиментом продукции / О. Н. Беленов, Т. М. Бугаева // Современная экономика: проблемы и решения. – 2010. – № 1(1). – С. 69-76.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

3

РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ НАУКОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРАКТИЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ СИСТЕМ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ЕКОНОМІЦІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СФЕРАХ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

- 1.1. Особливості прийняття рішень у системах організаційного управління
- Савчук Лариса Миколаївна**, к.е.н., декан факультету Комп'ютерних систем, енергетики та автоматизації, професор кафедри Економічної інформатики, **Лозовська Людмила Іванівна**, к.ф.-м.н., доцент кафедри Економічної інформатики, **Савчук Роман В'ячеславович**, асистент кафедри Економічної інформатики, Національна металургійна академія України
- 1.2. Сучасні підходи до прийняття політичних рішень державних органів влади в умовах європейської інтеграції
- Карасьов Олексій Павлович**, к.е.н., доцент кафедри Менеджменту організацій, **Миронова Руслана Миколаївна**, к.е.н., професор кафедри Менеджменту організацій, Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет
- 1.3. Когнитивная экономика и новый класс стратегических информационных технологий
- Прокопчук Юрий Александрович**, доцент, к.ф.м.н., с.н.с. отдела Системного анализа и проблем управления, Институт технической механики НАНУ и ГКАУ
- 1.4. Необхідність зміни парадигми управління розвитком і формування стратегічного мислення менеджменту для досягнення цілей модернізації національної економіки
- Мних Ольга Богданівна**, д.е.н. професор кафедри Маркетингу і логістики, Національний університет «Львівська політехніка»

1.5. Европейские проекты управления экономикой Польши в условиях европейской интеграции	Фиц Мария , д.э.н., профессор ВТУ, заведующая кафедрой экономики и регионального развития, Институт управления Вроцлавского политехнического университета	47
1.6. Соціальна відповідальність як фінансовий і інноваційний аспект забезпечення прийняття рішень в корпоративній стратегії розвитку	Фиц Даниэль , д.э.н., профессор, Высшая Офицерская Школа Сухопутных Войск имени генерала Т.Костюшко, Польша	
1.7. Сучасні напрямки екологізації системи прийняття податково-преференційних рішень у рамках євроінтеграційної стратегії ресурсозбереження	Бобирь Ольга Іванівна , к.е.н., доцент кафедри Фінансів, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара	61
	Мареха Ірина Сергіївна , к.е.н., ассистент кафедри Економічної теорії, Сумський державний університет	71

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ЩОДО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ОКРЕМИХ ГАЛЕЗЕЙ

2.1. Формування організаційної структури управління логістичною діяльністю промислового підприємства	Коніщева Наталія Йосипівна , д.е.н., професор, академік Академії економічних наук України, професор кафедри Обліку та аудиту, Донбаський державний педагогічний університет,	78
2.1.1. Обґрунтування необхідності створення спеціалізованих організаційних структур управління логістичною діяльністю промислових підприємств	Трушкіна Наталія Валеріївна м.н.с., магістр з економіки, Інститут економіки промисловості НАН України	

2.1.2. Пропозиції щодо формування інтегрованої лінійно-функціональної організаційної структури управління логістичною діяльністю вугільного підприємства	84	
2.1.3. Оцінка ефективності від впровадження заходів з формування спеціалізованої організаційної структури управління логістичною діяльністю вугільного підприємства	91	
2.2. Особливості методології аналітичної підтримки управлінських рішень	Шпанковська Ніна Григорівна , к.е.н., професор кафедри Обліку і аудиту, Котенко Наталя Олександрівна , старший викладач кафедри Обліку і аудиту, Національна металургійна академія України	98
2.3. Основные направления государственной поддержки аграрного сектора экономики в Украине	Павлова Галина Євгенівна , к.е.н., доцент, директор Навчально-наукового інституту економіки, Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет	107
2.4. Застосування моделі оптимізації виробленої продукції як шлях до підвищення ефективності менеджменту підприємств з виробництва м'яса курей	Сорока Анна Михайлівна , аспірантка кафедри імені професора Й.С. Завадського, Національний університет біоресурсів і природокористування України	114
2.5. Методологічні засади оцінки екологічної ефективності управлінських рішень у лісогосподарській діяльності	Корончевська Ольга Ігорівна , магістр, аспірант кафедри Екологічної економіки, Національний лісотехнічний університет України	124

- 2.6. Екорекреаційні кластери як складова підвищення ефективності управління лісовим господарством **Полюга Дарія Михайлівна**, к.е.н., доцент кафедри Статистики, Львівський національний університет імені Івана Франка, **Полюга В'ячеслав Олексійович**, к.е.н., с.н.с. відділу Регіональної екологічної політики та природокористування, Інститут регіональних досліджень НАН України **Мамонов Костянтин** 131
- 2.7. Інтелектуальний капітал будівельних корпоративних підприємств: визначення та напрями трансформацій **Анатолійович**, д.е.н., доцент, завідувач кафедри «Геоінформаційних систем, оцінки землі та нерухомого майна», **Грицьков Євген Васильович**, здобувач кафедри «Геоінформаційних систем, оцінки землі та нерухомого майна», Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова **Мамон** 138
- 2.8. Когнітивне моделювання слабко структурованих ситуацій на ринку озброєнь **Шемаєв Володимир** 147
- 2.9. Нечіткий підхід розбиття суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності на зони обслуговування відділами митного оформлення на прикладі Дніпропетровської області **Лебідь Оксана Юрївна**, к.ф.-м.н., доцент кафедри Вищої математики та інформатики, Академія митної служби України 157

РОЗДІЛ 3. ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В КОНКУРЕНТНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

3.1. Особливості прийняття рішень щодо державної фінансової підтримки малого підприємництва	Волосович Світлана Василівна , д.е.н., професор кафедри Фінансів, Апостолюк Олеся Юріївна , аспірант кафедри Фінансів, Київський національний торговельно-економічний університет	167
3.2. Теоретичні засади прийняття управлінських рішень щодо управління життєвим циклом туристичного підприємства		176
3.2.1. Теоретико-методологічні засади життєвого циклу туристичного підприємства	Туріянська Марія Михайлівна , д.е.н., професор, завідувач кафедри Менеджменту та економіки, ПВНЗ «Донецький інститут туристичного бізнесу»	176
3.2.2. Аналіз факторів, що впливають на формування життєвого циклу туристичного підприємства		199
3.2.3. Концепція управління життєвим циклом туристичного підприємства		205
3.3. Віртуальні інформаційні форми об'єднань туристичних підприємств: сучасний вимір та можливості для Полтавщини	Маховка Вікторія Михайлівна , асистент кафедри Менеджменту і адміністрування, Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка	214
3.4. Метод «квадрату потенціалів» у підтримці прийняття рішень розвитку малого та середнього підприємництва в конкурентному середовищі	Фещенко Ольга Михайлівна , к.т.н., доцент кафедри Економіки підприємств, Лежньова Анастасія Володимирівна , магістр економічного факультету, Мороз Катерина Олександрівна , магістр економічного факультету, Дніпропетровська державна фінансова академія	227

- 3.5. Моделі управління змінами в організаціях в процесі впровадження систем контролінгу
Лозовська Людмила Іванівна, к.ф.-м.н., доцент кафедри Економічної інформатики,
Дудник Валерій Васильович, аспірант кафедри Економічної інформатики,
 Національна металургійна академія України
- 3.6. Особливості систем управління якістю підприємств та організацій в умовах побудови інформаційного суспільства
Станкевич Ірина 245
Володимирівна, к.е.н., доцент кафедри Менеджменту та маркетингу Навчально-наукового інституту «Економіки та менеджменту»,
Астаніна Юлія Сергіївна, аспірант кафедри Менеджменту та маркетингу Навчально-наукового інституту «Економіки та менеджменту»,
 Одеська національна академія зв'язку імені О.С. Попова
- 3.7. Теоретико-методологічні аспекти прийняття управлінських рішень у маркетингу та менеджменті підприємства
Мороз Людмила Іванівна, к.е.н., с.н.с., доцент кафедри Менеджменту персоналу та адміністрування Інституту економіки і менеджменту, Національний університет «Львівська політехніка» 257
- 3.8. Прийняття рішення щодо формування раціональної структури товарного асортименту підприємства
Верясова Ганна Миколаївна, 275
 старший викладач кафедри «Економічна кібернетика та управління економічною безпекою»,
 Харківський національний університет радіоелектроніки

РОЗДІЛ 4. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ У ВИРОБНИЧІЙ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІЙ СФЕРІ

- 4.1. Фінансово-економічні та технологічні аспекти виникнення кризи у виробничій та організаційній сфері **Гулик Тетяна Володимирівна**, к.е.н., доцент кафедри «Економіка промисловості», **284**
Дрофа Єлизавета Анатоліївна, асистент кафедри «Економіка промисловості», аспірант, Національна металургійна академія України
- 4.2. До питання прогнозування обсягів інвестицій в економіку України з використанням економіко-математичних методів **Лінтур Інна Володимирівна**, к.е.н., доцент кафедри Обліку та фінансів, **290**
Петричко Марія Михайлівна, к.е.н., доцент кафедри Обліку та фінансів, Мукачівський державний університет
- 4.3. Практичні рішення служби банківського нагляду Національного банку України щодо виявлення та попередження порушень в банках **Журавльова Тетяна Олександрівна**, к.е.н., професор, завідувач кафедри Економіки та моделювання ринкових відносин, **298**
Маслій Наталя Дмитрівна, к.е.н., доцент кафедри Економіки та моделювання ринкових відносин, Інститут інноваційної післядипломної освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова
- 4.4. Динамічне моделювання як інструмент забезпечення прийняття рішень у фінансово-економічній сфері підприємства **Сокиринська Ірина Геннадіївна**, к.е.н., доцент, завідувач кафедри Фінансів, **303**
Національна металургійна академія України
- 4.5. Фінансово-економічні показники ефективності управління комерційним нерухомим майном підприємств **Чубук Леся Петрівна**, к.е.н., доцент, докторант кафедри Економіки підприємства, **312**
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

4.6. Проектування системи аналізу інвестиційних та комерційних проєктів автотранспортного підприємства	Бандоріна Лілія Миколаївна , к.е.н., доцент, завідувач кафедри Економічної інформатики, Климкович Тетяна Олександрівна , старший викладач кафедри Економічної інформатики, Гапонова Марина Анатоліївна , пошукач кафедри Економічної інформатики, Національна металургійна академія України	326
4.7. Залучення прямих іноземних інвестицій на підприємства: формування системи та загальна характеристика	Бирка Марія Ігорівна , аспірант кафедри Менеджменту і міжнародного підприємництва, Інститут економіки і менеджменту Національного університету «Львівська політехніка»	335
4.8. Капітальні інвестиції – фундаментальна складова реновації основного капіталу підприємств	Спасів Наталія Ярославівна , к.е.н., доцент кафедри Фінансів Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, завідувач кафедри Економіки і управління виробництвом Тернопільського комерційного інституту	346
4.9. Методичні положення щодо прийняття управлінських рішень в інжиніринговому ціноутворенні	Кузьмін Олег Євгенович , д.е.н., професор, директор Навчально-наукового інституту економіки і менеджменту Національного університету «Львівська політехніка», завідувач кафедри Менеджменту і міжнародного підприємництва, Жежуха Володимир Йосипович , к.е.н., доцент кафедри Зовнішньоекономічної та митної діяльності, Городиська Наталія Андріївна , к.е.н., асистент кафедри Зовнішньо-економічної та митної діяльності, Національний університет «Львівська політехніка»	354

- 4.10. Методичні аспекти визначення собівартості продукції при комплексній переробці сировини (на прикладі електрометалургійного виробництва)
- Сомова Людмила Іванівна**, к.е.н., доцент кафедри Економіки промисловості, 365
- Кирилюк Вікторія Сильвестрівна**, к.е.н., доцент кафедри Економіки промисловості,
- Кербікова Алла Степанівна**, старший викладач кафедри Економіки промисловості, Національна металургійна академія України

РОЗДІЛ 5. МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ТРУДОВИМИ РЕСУРСАМИ ТА ОПЛАТОЮ ПРАЦІ

- 5.3. Теоретичні основи прийняття рішень щодо формування кадрової стратегії підприємства
- Довбня Світлана Борисівна**, д.е.н., професор, завідувач кафедри Економіки промисловості, 373
- Письменна Олександра Олександрівна**, асистент кафедри Економіки промисловості, Національна металургійна академія України
- 5.2.Методика кваліметричної оцінки інноваційного потенціалу персоналу підприємства
- Адаменко Марина Володимирівна**, к.е.н., доцент кафедри Фінансів суб'єктів господарювання та інноваційного розвитку,
- Клюєв Дмитро Юрійович**, к.т.н., доцент кафедри Металургійних технологій, ДВНЗ «Криворізький національний університет»
- 5.3.Развитие концепции трудового потенциала как экономической категории
- Атаева Елена Алимовна**, к.э.н., доцент кафедры Экономии предприятия и менеджмента, Учебно-научный профессионально-педагогический институт Украинской инженерно-педагогической академии

5.4. Мотиваційне ядро інноваційної діяльності працівників машинобудівних підприємств

Кузьмін Олег Євгенович, д.е.н., професор, директор Навчально-наукового інституту економіки і менеджменту, Національний університет «Львівська політехніка»,

Дорошкевич Катерина Олегівна, к.е.н., доцент кафедри Менеджменту і міжнародного підприємництва,

Національний університет «Львівська політехніка»,

Вороновська Марта Миколаївна, аспірантка кафедри Менеджменту і міжнародного підприємництва, Національний університет «Львівська політехніка»,

Салата Ігор Зеновійович, к.е.н., с.н.с.,

Академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

5.5. Виявлення тенденцій оплати праці в країнах світу

Сазонець Ольга Миколаївна, д.е.н., професор, завідувач кафедри Міжнародної економіки, Національний університет водного господарства та природокористування

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

СИСТЕМИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ
В ЕКОНОМІЦІ ТА ТЕХНІЦІ:
ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

КОЛЕКТИВНА МОНОГРАФІЯ

У двох томах

Том 1

Українською та російською мовами

Технічний редактор *Вишнякова Ірина Володимирівна*,
к.е.н., доцент, e-mail: vichnykova@mail.ru

Відповідальний за випуск *Вишнякова Ірина Володимирівна*

Матеріали подано в авторській редакції.

*При повному або частковому відтворенні матеріалів даної монографії
посилання на видання обов'язкове*

Висловлені у виданні думки належать виключно авторам

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 25,34. Тираж 300 пр. Зам. № 1811/1.

Видавництво ПП «АРТ СИНТЕЗ-Т»,
вул. Карла Маркса, 73 г, м. Павлоград, 51400.
(0563) 20-07-20, (099) 725-23-44. E-mail: ast@ast-print.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4667 від 23.12.2013 р.

Надруковано у ФОП Бондарчук Ігор Матвійович.
вул. Карла Маркса, 73 г, м. Павлоград, 51400.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3556 від 17.08.2009 р.